

Autorka: Bc. ELIŠKA KOŘÍTKOVÁ

Název: *Dominikáni mezi barokem a osvícenstvím: Konventy dnešních severních Čech v době tereziánské a josefínské*, diplomová práce, FF UK, Praha 2023, 78 stran textu, seznam literatury a pramenů, rozsáhlé přílohy: tabulky a grafy, obrazové přílohy (fotografie současného stavu konventů, ukázky pramenů)

Vedoucí práce: PhDr. Jan Zdichynec, Ph.D.

Odevzdáno v Ústavu českých dějin FF UK v srpnu 2023.

Bc. Eliška Kořítková ve své diplomové práci navázala tematicky na své bádání úspěšně obhájené v rámci bakalářského studia. Výhody dobré orientace v tématu se projevují jasně v kvalitě této studie. Práce působí na první pohled zrale, pozitivně působí i výtečná formální úprava. Některé aspekty tématu sice chybějí nebo jsou zpracovány dosti stručně, ale přesto lze práci pokládat za velmi zdařilou. Spolupráce s E. Kořítkovou během celého studia byla perfektní, pravidelně jsme konzultovali, diplomantka zohledňovala moje připomínky. Jen na okraj připomínám, že v magisterském studiu absolvovala i pobyt v Lipsku v rámci programu Erasmus a zúčastnila se úspěšně studentské soutěže.

Stránka formální a jazyková této práce je na výborné úrovni, upozornit mohu jen na minimum překlepů a chyb.¹ Autorka píše pěkně, vyspělým a výstižným stylem, zároveň také úsporně a ukázněně. Někde se v poznámkách za názvem díla nadbytečně objevuje tečka. Jen do klíčových slov bych doplnil časové vymezení práce.

Oceňuji minuciózní a zároveň promyšlenou strukturu práce.

Po stránce obsahové lze vyzdvihnout téma interakce řeholníků a vnějšího světa, které prací prolíná a spojuje. Přesto poněkud z ní poněkud vyčnívá pasáž o čarování na Mariánské skále – zde by se slušelo trochu doplnit dílčí kauzu třeba o sondu do náboženského života města a ústeckých dominikánů – jak je vůbec možné, že člen řádu pověřeného inkvizicí koketoval s černou magií?

Defendentka vybírá pro svou analýzu spíše specifická, vlastně dílčí témata – historiografii, válku, peregrinaci, jež ovšem rezonují s aktuálním bádáním. Určitě bych více (třeba i na základě sekundární literatury) informací doplnil k duchovnímu životu, úrovni řeholní kázně a personálnímu i sociálnímu složení jednotlivých komunit. Propracovaná je také pasáž o metodologii, již autorka užívá následně systematicky. Přesvědčivý je přehled literatury, byť je spíše výčtový: autorka se bez obav mohla odvážit i určitého hodnocení. Více literatury přece jen již vzniklo k rušení klášterů – připomenout můžeme případové studie M. Gažiho ke Zlaté Koruně, konferenci *Monasteria abolita*, jež proběhla v říjnu roku 2021 atd. Více reflektovány mohly být i studie M. Brčáka, které jsou v poslední době dosti aktuální a četné k tématu řeholního života mendikantů a jejich interakcí s městem. Kvalitní je i přehled pramenů, který se ale snad příliš soustředí na prameny narativní, mohl jít více do detailů, co se týče pramenné základny jednotlivých klášterů a jejich soužití s městem. Opomenuty jsou (a není příliš vysvětleno proč) prameny jiné než dominikánské proveniencie. Jakou výpovědní hodnotu by měly účty, případně třeba městské knihy nebo kšafty měšťanů (ohledně odkazů klášterům?).

Dobré jsou kontexty pro vlastní výklad, podané ovšem spíše z literatury a jen částečně doplněné prameny. Snad mohl být poněkud podrobněji podán předchozí vývoj jednotlivých dominikánských konventů a tyto mohly být mezi sebou důkladněji komparovány – např. konvent s tradicí již středověkou nebo konvent založený v neobvyklém období před Bílou horou. Pozoruhodné je i jisté sepětí ústeckých dominikánů s měšťany, kteří opakovaně konvent vlastně zachránili.

Cenná je reflexe řádové historiografie, přičemž E. Kořítková přejímá dosavadní klasifikaci, ale samostatně ji recipuje. Nejdále myslím autorka postoupila v charakteristice rušení jednotlivých klášterů, kde pracovala převážně s nevydanými prameny (např. i z Českého gubernia, tj. nejen z klášterní proveniencie) a pojednala o tématech v literatuře dosud nesledovaných.

Ocenil bych textové přílohy (přepis některých významnějších pramenů), kvalitně jsou ale zpracovány zde podané tabulky (pečlivé seznamy převorů konventů) a smysl dává i příloha obrazová.

Historické řemeslo – metodologie je přesvědčivá, nápaditý je systém pravidelně kladených otázek, vhodné je tematické (tj. nikoli čistě chronologické) členění práce.

Nedostatky: na s. 10 by mělo být uvedeno, že práce D. Tinkové o osvícenství zatím vyšla v I. svazku. Myslím, že Státní oblastní archiv v Litoměřicích určitě není „menší“ archiv, spíše je to prostě archiv regionální. Některá tvrzení mohla být pečlivěji formulována, jako že konvent v Jablonném v Podještědí byl podobně velký jako ústecký (s. 19) – bylo by ovšem třeba říci, v jaké době.

¹ Např. na s. 10 – věnoval se zdejším.

Otázky k obhajobě: Připadá autorce stále nosný klíč výběru komunit v rámci dnešních severních Čech nebo by navrhla klíč jiný, se zkušenostmi, které ze svého bádání má?

Do jakých pramenů jiné provenience by se autorka pustila ve svém dalším výzkumu? Má představu o pramenném dochování měst Ústí nad Labem, Jablonné v Podještědí a Litoměřice? Obohatí naše poznání provinční archiv dominikánů, má o těchto aktech (např. statuta provinčních kapitul, vizitační protokoly), nějakou představu? Jsou případně relevantní archivy diecézní?

Troufla by si autorka srovnat význam dominikánů ve městech např. s kapucíny (Litoměřice)? Působily na měšťany i jiné řády než ty, které v nich přímo sídlily?

Jak by autorka na základě sondy do tří konventů charakterizovala „kondici“, stav dominikánského řádu těsně před jeho zrušením?

Hraje nějakou roli v paměti a tradici ústeckého konventu osobnost zakladatele E. Schössera a jeho tragická smrt na půdě kláštera?

Jak by se vymezila vůči žánrovému členění historiografie kolegyně Valentové, Kuchařové a Oppeltové? Dal by se rozvoj historiografie u dominikánů v 18. století usouvztažnit s rozvojem dějepisectví jiných řádů?

Na práci E. Kořítkové oceňuji zejména samostatné a zároveň ukázněné formulování tématu. Autorka navázala na svou bakalářskou práci, úspěšně ji reflektovala a rozvinula dál. Důležité jsou sondy do často dosud nikdy nezpracovaných pramenů i korektury či doplnění dosavadního bádání (komparativní přístup, dílčí studie o čarování na Mariánské skále v Ústí nad Labem). Tato diplomová práce přímo vyzývá k pokračování v rámci doktorského studia

Práci proto rád doporučuji k obhajobě a navrhuji známku výborně.

V Praze, 3. září 2023

PhDr. Jan Zdichynec, Ph.D.